

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Методичні рекомендації

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література»

Ужгород – 2024

Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти. Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література» / Уклад.: Барчан В.В., Галас А.М. Ужгород, 2024. 51 с.

У методичних рекомендаціях висвітлено основні питання виробничої (педагогічної) практики здобувачів магістратури в закладах вищої освіти. Видання спрямоване на допомогу викладачам-керівникам практики в процесі організації, керівництва й оцінювання; здобувачам – під час проходження практики для розуміння її мети, завдань, форм роботи, прав і обов'язків, оформлення відповідної документації, звітності по завершенню цього виду навчальної діяльності.

Укладачі:

Барчан В.В.,

доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури

Галас А.М.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови.

Рецензент – *Венжинович Н.Ф.*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови.

Відповідальний за випуск – *Кузьма О.Ю.*, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури.

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету УжНУ,
протокол № 11 від 28 червня 2024 р.*

© Барчан В.В., 2024 р.

© Галас А.М., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ	4
I. ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Мета практики	8
1.2. Завдання практики	10
1.3. Зміст практики	10
1.4. Етапи практики	13
1.5. Орієнтовне календарне планування на період проведення виробничої (педагогічної) практики	13
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ. КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	15
Обов'язки і права керівника практики	15
Обов'язки і права здобувача-практиканта	15
3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ	18
4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	20
5. БАЗИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	24
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	26
ДОДАТКИ	31

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ

Формування висококваліфікованого викладача закладу вищої освіти забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки в процесі навчання. Закон «Про вищу освіту» трактує практичну підготовку як одну з форм організації освітнього процесу в закладі вищої освіти [2].

Виробнича (педагогічна) практика у вищій школі є наступним (після педагогічної практики в ЗЗСО, практики в закладах фахової передвищої освіти) і завершальним етапом у системі педагогічних практик магістра. Практика у ЗВО поглиблює, удосконалює фахове становлення викладача дисциплін мовознавчого і літературознавчого циклів, забезпечує професійне формування магістра в системі змістового наповнення освітньої програми.

З-поміж значень слова «практика» мають місце й такі: 1) «Здійснення, проведення чогось (звичайно як втілення в життя ідей, планів, намірів і т. ін.) // Діяльність кого/чого-небудь як набуття певних знань, навичок, досвіду і застосування їх у чомусь...». 2) «Застосування і закріплення теоретичних знань учнів, студентів і т. ін. на виробництві» [1, с. 918]. Таким чином, практична робота здобувача магістратури є формою застосування, перевірки і закріплення в реальних виробничих умовах набутих теоретичних знань, здобуття навичок для реалізації певних професійних ідей, намірів, планів, апробацією основних аспектів магістерської роботи, мотивацією до саморозвитку, фахового зростання.

Відповідно до Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» мета практики – оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування в них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності [3].

Магістрант, як майбутній фахівець-словесник, за час практики повинен ознайомитися зі змістом освітньої програми, розуміти логіку взаємозв'язку основних компонентів, специфіку, призначення вибіркового компонентів

програми, знати основні форми занять і методику їх проведення в закладах вищої освіти, мати уявлення про особливості та побудову мовних, історико-літературних, теоретичних курсів, про специфіку діяльності викладача ЗВО, особливості підготовки його до занять, проведення науково-дослідницької, самостійної роботи зі здобувачами.

Практикант повинен вчитися реалізовувати теоретичні знання в реальному педагогічному процесі, знати й застосувати мовознавчі, літературознавчі терміни й поняття, знання з основ педагогіки й психології, дидактики вищої школи, методику викладання мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Магістрант оволодіває навичками організації та проведення різних форм занять у закладах вищої освіти, аналізу занять, підготовки дидактичного матеріалу, організації і проведення контролю знань здобувачів, набуває вмінь організовувати науково-дослідницьку роботу, керувати самостійною роботою здобувачів, а також дотримуватися професійної етики, провадити педагогічну комунікацію зі здобувачами та викладацьким колективом.

У процесі практики здобувач має ознайомитися з організацією праці викладача (навчальне навантаження, індивідуальний робочий план, графік робочого часу викладача), навчальною, методичною, науковою роботою кафедри, завданнями викладацького складу, специфікою діяльності куратора.

На ефективну реалізацію таких завдань практикант повинен спрямовувати свої зусилля у творчій співпраці з керівником практики, викладачами кафедр, здобувачами освіти.

Виробнича (педагогічна) практика у вищій школі, відповідно до змісту освітньої програми, узгоджується з програмами курсів «Методика навчання української мови в закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти» та «Методика навчання української літератури в закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти», логічно продовжує процес удосконалення відповідних компетенцій, набутих під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

Проведення занять у вищій школі дає можливість здобувачеві освіти апробувати здобуті теоретичні знання, удосконалити педагогічні вміння й навички, виробляти практику прийняття самостійних рішень, комунікації в професійному середовищі, оцінювати власні спроможності, а також вивчати досвід викладачів, освоювати і впроваджувати інноваційні форми й методи роботи відповідно до вимог сучасної вищої школи, усвідомлювати необхідність постійного професійного зростання.

Педагогічна практика здобувачів є також видом діяльності з реалізації майбутніми викладачами важливих завдань державного значення, зокрема забезпечення державою всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України, сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури [4].

Тож практикант-викладач мовознавчих та літературознавчих дисциплін, ефективно реалізуючи в практичній діяльності одержані теоретичні знання, виконує важливі соціальні завдання, фахово навчає здобувачів, готує високопрофесійні кадри для потреб суспільства, виховує в здобувачів освіти такі важливі компоненти моральності й духовності, як особиста й національна гідність, патріотизм, відповідальність, обов'язок, честь.

Таким чином, виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти є важливим компонентом у системі магістерської підготовки.

Методичні рекомендації укладені на основі нормативно-правових, наукових, навчально-методичних джерел, серед яких: Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>; Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>; Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents>; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>; Про затвердження Положення про практику здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24 лютого 2017 року. Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>; Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», 24.12. 2020 р., № 61 / 01-04; Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентиліок. Київ: Ленвіт, 2011; Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія. Київ, 2007; Семенов О., Базиль Л., Дятленко Т. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. О.М. Семенов. Київ: Фенікс, 2008; Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноос-

вітніх закладах. Київ: Ленвіт, 2011; Токмань Г., Козубенко Л., Дига Н., Черниш Н. Практика в системі бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект. Навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М. 2018 та ін.

І. ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Структура практичної підготовки в освітній програмі «Українська мова і література. Англійська мова і література» для магістрантів передбачає три виробничі практики:

«Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти», «Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти», «Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти». Практикам передують дисципліни психолого-педагогічного та методичного спрямування, серед яких «Методика навчання української мови в закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти» та «Методика навчання української літератури у закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти», що разом з іншими навчальними дисциплінами є достатньою теоретичною базою в навчальному процесі здобувачів.

«Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти» в обсязі 3 кредитів (90 год.) тривалістю 2 тижні запланована в першому семестрі другого року магістратури для денної форми навчання і в 2 семестрі першого року для заочної форми навчання, забезпечуючи таким чином безперервність, послідовність, логічність професійної підготовки і вдосконалення фахової компетентності майбутніх педагогів.

1.1. Мета практики

Метою практики «Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти» є апробація, поглиблення, закріплення та вдосконалення здобувачами при виконанні функцій викладача закладу вищої освіти набутих у процесі навчання теоретичних знань, умінь і навичок.

Виокремлені вченими-методистами важливі професійні вміння (конструкторські або конструкторсько-планувальні, комунікативні або комунікативно-навчальні, дослідницькі, організаторські, розвивально-виховні) [5, с. 278–279], якими повинні оволодіти у процесі педагогічної практики здобувачі, цілком стосуються й педагогічної практики магістрантів у вищій школі.

Конструкторські або конструкторсько-планувальні вміння передбачають здатність визначати тип заняття, формулювати його мету і завдання; складати конспект заняття або системи занять на певну тему; складати сценарій позааудиторного заходу; обирати раціональні способи літературного аналізу; добирати й створювати навчально-методичне забезпечення; враховувати індивідуальні особливості здобувачів, будувати роботу з ними на засадах партнерської взаємодії.

Комунікативні або комунікативно-навчальні вміння включають здатність володіння різними видами педагогічної комунікації, налагодження доброзичливого й продуктивного спілкування викладача зі здобувачами; засвоєння техніки і культури мовлення, ораторські вміння; забезпечення належної мовленнєвої діяльності учасників педагогічного процесу.

Дослідницькі вміння характеризуються здатністю визначати рівні літературного і мовного розвитку здобувачів, стан засвоєння теоретичного матеріалу здобувачами освіти; обізнаністю з мовознавчими й літературознавчими науковими дослідженнями, методичними працями й рекомендаціями та умінням застосовувати їх у своїй роботі; вивчати, узагальнювати й упроваджувати педагогічний досвід; володіти основними методами й прийомами наукових досліджень.

Організаторські вміння передбачають здатність складати програму навчальної дисципліни, плани занять, сценарій позааудиторного заходу; формулювати завдання і запитання для здобувачів, спрямовувати їх пізнавальну діяльність; організовувати самостійну наукову і навчальну роботу здобувачів; раціонально поєднувати індивідуальні, групові й колективні форми роботи на занятті та в позааудиторний час; застосовувати інформаційно-комп'ютерні технології в навчальному процесі.

Педагогічна практика магістрантів у закладі вищої освіти передбачає виконання здобувачем освіти посадових обов'язків наставника (куратора). Це зумовлює необхідність ознайомлення практиканта з функціональними обов'язками й різними формами діяльності викладачів-кураторів, специфікою їх взаємодії зі здобувачами. За допомогою наставника групи практикант ознайомлюється із групою здобувачів, у якій проводить заняття, налагоджує комунікацію для успішного здійснення навчальної роботи, підготовки і проведення позааудиторного заходу.

Для досягнення ефективності результатів проходження педагогічної практики здобувачі освіти повинні вивчати особливості педагогічної діяльності колективу кафедр, аналізувати інноваційні підходи до організації

навчального процесу, визначити свою форму поведінки й траєкторію діяльності в середовищі науково-педагогічних працівників. Здобувач повинен дотримуватися педагогічної етики, виробничої дисципліни і встановленого робочого режиму закладу/ кафедри (структурного підрозділу).

Оскільки виробнича (педагогічна) практика в закладі вищої освіти спрямована на підготовку фахівців до майбутньої педагогічної роботи, то цей вид практичного вдосконалення дає можливість здобувачам реалізувати свої теоретичні знання, особистісні якості у відносно самостійній діяльності реального виробничого освітнього, процесу в закладі вищої освіти, розвиває здатність самостійно приймати рішення, уміти працювати індивідуально і в команді, шукати нову інформацію, переймати інноваційний досвід, продукувати та втілювати нові ідеї, що, таким чином, сприяє формуванню професійної компетентності майбутнього викладача.

1.2. Завдання практики

Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти розширює й поглиблює уявлення магістрантів про зміст, форми, специфіку навчальної діяльності та педагогічної практичної діяльності відповідно до типів навчальних закладів, суспільних та виробничих потреб і запитів. У завдання практики входить ознайомлення з нормативно-правовою базою практики (Положення про практику, договір із базою практики, наказ ректора про направлення на практику), вивчення структури, змісту освітнього процесу на філологічному факультеті, на відповідній освітній програмі; ознайомлення зі специфікою роботи викладачів вищої школи, наставників (кураторів); набуття вмінь педагогічної комунікації зі здобувачами, здатності до організації взаємодії в колективі; оволодіння навичками застосовувати ефективні методи навчання, опанувати вміння планувати, проводити, оцінювати різні види аудиторних занять, застосовувати набуті знання з мовознавства, літературознавства, психолого-педагогічних дисциплін для вирішення професійних завдань, а також усвідомлювати потребу оволодіти сучасними знаннями, вивчати педагогічний досвід та впроваджувати його у власній педагогічній практиці, виробляти потребу в постійному професійному самовдосконаленні.

1.3. Зміст практики

Педагогічну практику рекомендовано проходити в закладах вищої освіти різної форми власності. Така практика дає можливість здобувачеві ознайомитися з системою навчально-методичної, наукової, організаційної

роботи закладу вищої освіти, провести різні форми аудиторних та інших занять як викладач, набути умінь проведення різних форм навчальної роботи з мовознавчих та літературознавчих дисциплін.

У межах обсягу навчальних годин для ОК «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**» передбачено індивідуальну та самостійну форми роботи.

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює такі види завдань:

1. Ознайомитися з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики.
2. Скласти та узгодити з керівником практики від кафедри план проходження практики.
3. Ознайомитися з навчальним закладом, структурним підрозділом, керівництвом (деканом факультету, завідувачем кафедри) та науково-педагогічним персоналом.
4. Опрацювати освітню програму, навчальний план освітньої програми, індивідуальний план роботи викладача, робочі програми дисциплін циклу професійної підготовки, плани науково-дослідницької роботи, навчально-методичні матеріали кафедри.
5. Обрати навчальні дисципліни і теми для проведення навчальних занять.
6. Вивчити організацію самостійної роботи з обраних навчальних дисциплін.
7. Відвідати лекції, практичні, семінарські заняття викладачів, здобувачів-практикантів, індивідуальні та групові консультації, які проводять викладачі. Здійснювати кероване спостереження за педагогічним процесом. Оформити результати спостереження за визначеним алгоритмом.
8. Познайти з дітьми здобувачами освіти, у яких практикант буде проводити заняття і виконувати роботу наставника.
9. Підготувати конспект фрагменту одного пробного аудиторного заняття (лекція / практичне / семінарське заняття) з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу й розгорнуті конспекти двох залікових занять (лекція / практичне / семінарське заняття) з дисципліни мовознавчого та літературознавчого циклу.
10. Провести фрагмент пробного аудиторного заняття з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу.

11. Провести два залікових аудиторних заняття (лекцію / практичне / семінарське /лабораторне заняття) з мовознавчої та літературознавчої дисципліни. Вибір форми пробних і залікових занять здобувач погоджує з керівниками практики від кафедр.

12. Розробити зразки навчально-методичного забезпечення залікового заняття (пакет тестових завдань (30 тестів із п'ятьма варіантами відповідей, із яких – одна правильна) та інших видів завдань для здійснення контролю знань здобувачів (на вибір здобувача).

13. Брати участь в організаційній, навчально-методичній, науково-дослідницькій, культурно-освітній роботі кафедр і факультету.

14. Підготувати й провести зі здобувачами один позааудиторний захід професійного спрямування (засідання наукового студентського гуртка, літературного клубу, конкурс, відвідування музеїв, зустріч із письменником, інтелектуальна гра, літературний квест, круглий стіл, перегляд кінофільмів, тематичних відеоматеріалів і їх обговорення, підготовка і проведення фольклорно-обрядових чи народознавчих заходів, захід із апробації матеріалів магістерської роботи та ін.). Відвідати позааудиторний захід, підготовлений і проведений викладачами кафедр, факультету, здобувачами-практикантами.

15. Виконати дослідження психологічного спрямування.

16. Систематично заповнювати щоденник практики.

17. Написати звіт про проходження практики й оформити пакет звітної документації.

Індивідуальна робота здобувача передбачає також здобуття фахових компетентностей через навчання на освітніх онлайн-платформах.

Самостійна робота здобувача вищої освіти-практиканта передбачає:

- організацію власної навчальної і науково-педагогічної діяльності;
- опрацювання науково-теоретичних, навчально-методичних, дидактичних матеріалів для підготовки й проведення навчальних занять;
- опрацювання художніх текстів;
- добір наукових, науково-інформаційних, медіатекстів для навчально-методичного забезпечення запланованих видів роботи;
- підготовку презентації до занять;
- укладання бібліографії, анотованого списку літератури;
- вивчення інноваційного педагогічного досвіду.

1.4. Етапи практики

Організаційний: проведення настановчої наради для ознайомлення здобувачів освіти з основними положеннями нормативно-правових та інструктивно-розпорядчих матеріалів із питань практики; метою, завданнями, програмою, базами педагогічної практики, із вимогами до оформлення документації, формою звітності, правами й обов'язкам практикантів та іншими організаційними питаннями. Здобувачам надаються рекомендації щодо їх прибуття на бази практики й зустрічі з керівниками навчального закладу (директором/деканом/заступником декана/завідувачем кафедри), які мають довести до відома практикантів інформацію про внутрішній розпорядок, режим роботи, традиції, особливості діяльності закладу/ кафедри (структурного підрозділу). На нараді озвучуються настанови щодо комунікації з викладачем навчальної дисципліни, наставником групи здобувачів та планування з викладачами етапів та змісту навчальної, організаційної роботи, проводиться інструктаж із техніки безпеки. Практиканти отримують необхідну документацію та спілкуються з керівником практики, складають індивідуальний план роботи.

Практичної діяльності: виконання здобувачем освіти усіх видів робіт (навчальна, методична, наукова, організаційна), передбачених програмою на базі практики у відповідні терміни. Ведення щоденника практики.

Завершальний: підготовка всіх необхідних матеріалів практики, оформлення звіту, щоденника практики, подання матеріалів практики на кафедру для перевірки та оцінки різних видів діяльності керівником (упродовж тижня після завершення практики), захист практики.

1.5. Орієнтовне календарне планування на період проведення виробничої (педагогічної) практики

Перший тиждень: Участь у настановній нараді з питань проходження педагогічної практики. Ознайомлення з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики, із загальним планом практики та її основними завданнями, формами роботи, робочою та звітною документацією, вимогами до її оформлення. Складання індивідуального плану роботи. Ознайомлення з навчальним закладом / базовою кафедрою, спілкування з керівництвом закладу/кафедри, науково-педагогічними працівниками кафедр; опрацювання освітньої програми, навчальних планів освітньої програми; ознайомлення з організаційною, науковою і навчально-методичною роботою кафедр; вибір навчальних дисциплін для навчальної

роботи, ознайомлення з навчальною робочою програмою, навчально-методичною літературою з дисципліни; відвідування лекцій, практичних, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій викладачів, інших здобувачів-практикантів. Вибір тем для проведення аудиторних занять. Планування розкладу пробних та залікових занять. Консультація з викладачем обраної навчальної дисципліни. Вивчення наукових джерел і навчально-методичних матеріалів до теми заняття. Ознайомлення з роботою наставника групи здобувачів, знайомство зі здобувачами. Планування позааудиторного заходу. Проведення фрагменту пробної лекції або пробного практичного заняття з дисциплін мовознавчого чи літературознавчого циклів. Обговорення пробних занять із викладачем та здобувачами-практикантами. Виконання дослідження психологічного характеру. Складання плану-конспекту позааудиторного заходу професійного спрямування. Участь у роботі кафедри, у заходах факультету. Ведення щоденника практики.

Другий тиждень: Відвідування занять викладачів ЗВО та взаємовідвідування занять здобувачів-практикантів. Опрацювання навчально-методичної, наукової літератури, художніх текстів, навчальних матеріалів із запланованого залікового аудиторного заняття. Складання плану-конспекту залікової лекції та плану-конспекту практичного заняття. Консультація з викладачем дисципліни. Підготовка презентацій. Проведення залікових аудиторних занять. Обговорення проведених занять. Написання самоаналізу та аналізу проведених занять. Проведення позааудиторного тематичного заходу професійного спрямування, робота зі здобувачами групи в ролі наставника. Проведення психолого-педагогічних досліджень, аналіз та узагальнення даних. Виготовлення буклету про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін. Формування портфолію. Участь у роботі кафедри, заходах факультету. Ведення щоденника практики. Підготовка звітних матеріалів із педагогічної практики.

Другий тиждень та впродовж наступного тижня після завершення практики: оформлення документації, подання матеріалів практики на кафедру.

Захист педагогічної практики – за графіком кафедри.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ. КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво практикою здійснює викладач кафедри згідно з педагогічним навантаженням кафедри та відповідно до Положення про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», уведеного в дію Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24.02. 2017 р.

Обов'язки і права керівника практики

До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедр.

Керівник практики від кафедри:

- перед початком практики перевіряє готовність баз практики та здійснює всі необхідні заходи для проведення практики на належному рівні;
- перед початком практики (або в перший день практики) забезпечує проведення всіх організаційних заходів, зокрема:
 - проводить цільовий інструктаж із техніки безпеки та охорони праці, про що робить відповідний запис у журналі реєстрації інструктажів з охорони праці на робочому місці;
 - видає здобувачам освіти пакет усіх необхідних документів, роз'яснює порядок ведення щоденника практики, виконання індивідуальних завдань та знайомить із вимогами щодо оформлення звітів про проходження практики;
 - забезпечує належне оформлення відомостей про оплату керівникам педагогічної практики від баз практик та передає їх керівнику виробничої практики від університету;
 - у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;
 - контролює забезпечення належних умов праці і побуту.

Обов'язки і права здобувача-практиканта

Положенням про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» регламентовано обов'язки здобувачів освіти.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно прибути на інструктивну нараду перед початком практики та отримати від керівника практики від факультету(кафедри) консультацію щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки керівників;

- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії.

Організацію практики здійснюють кафедра української мови і кафедра української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а також бази практик інших ЗВО. Відповідно до Наказу ректора ЗВО керівниками педагогічної практики призначаються викладачі з кафедри української мови й кафедри української літератури, кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи і кафедри психології. Керівники проводять настановну нараду і знайомлять здобувачів із планом практики. Упродовж двох тижнів практики здобувачі проводять фрагменти пробних занять, два залікові заняття – одне з циклу мовознавчих дисциплін (лекція або практичне / семінарське заняття), одне – з циклу літературознавчих дисциплін (лекція або практичне / семінарське заняття). Вибір форм залікових занять здійснює здобувач-практикант і погоджує з викладачами дисциплін. Здобувач-практикант працює як наставник академічної групи, проводить позааудиторний захід професійного спрямування, а також виконує дослідження психологічного та педагогічного характеру.

Упродовж другого тижня здобувачі готують також портфоліо: копії витягів із нормативно-правових та інформаційно-розпорядчих матеріалів, звіт про проходження практики, конспекти проведених залікових занять, зразки навчально-методичного забезпечення до занять (пакек тестових завдань, текстотека, мультимедійна презентація, відеозвіт, ментальні карти тощо), самоаналіз проведених залікових занять, протоколи обговорення проведених залікових занять, письмовий аналіз відвіданого заняття; буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін; розгорнутий план проведеного позааудиторного заходу. До звітної документації також належить щоденник, у якому зафіксовано всі види і форми діяльності здобувача під час педагогічної практики.

Звітну документацію для вивчення та оцінювання здобувачі подають керівникам практики з кафедри української мови, кафедри української літератури. Дослідження педагогічного та психологічного спрямування – керівникам практики від відповідних кафедр. Оцінювання роботи здобувача відбувається під час захисту педагогічної практики.

3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Звітна документація здобувача про проходження виробничої (педагогічної) практики в закладах вищої освіти містить такі компоненти:

1. Портфоліо практиканта:

- розгорнутий конспект однієї залікової лекції з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу (в письмовому та електронному варіантах);

- розгорнутий конспект одного залікового практичного заняття з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу (в письмовому та електронному варіантах);

- пакет тестових завдань (30 варіантів) із мовознавчої / літературознавчої дисципліни (5 варіантів відповіді, одна з яких – правильна) в письмовому та електронному варіантах;

- зразки навчально-методичного забезпечення, виготовлені до залікових занять;

- самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять;

- письмовий аналіз відвіданого заняття;

- план-конспект позааудиторного заходу професійного спрямування;

- буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін.

2. Звіт здобувача про проходження виробничої (педагогічної) практики, у якому послідовно описано всі етапи виконаної роботи. Звіт завіряє керівник практики від кафедри.

Структура звіту: а) вступ, у якому стисло розкривається роль, місце і мета проведеної практики в системі професійної підготовки майбутнього викладача (основні принципи організації практики; основні завдання практики; визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися та

вдосконалюватися під час практики); б) основна частина (результати навчальної, методичної, організаційної, культурно-освітньої роботи здобувача; кількість відвіданих та проведених аудиторних та інших видів занять, оцінки за залікові заняття; відвідані й проведені позааудиторні заходи; результати проведених психолого-педагогічних досліджень; навчання на онлайн-платформах); в) висновки (результати виконання завдань практики, зауваження й рекомендації щодо організації, удосконалення та поліпшення умов педагогічної практики, самооцінка здобувача щодо ефективності застосування теоретичних знань із фахових дисциплін і дисциплін психолого-педагогічного циклу в конкретному освітньому середовищі). Здобувач додає до звіту щоденник, у якому зафіксовано план індивідуальної роботи здобувача, проведені пробні й залікові аудиторні заняття, інші види виконаної роботи і виставлені оцінки; письмовий звіт про проходження практики, підписаний і оцінений керівником від кафедри.

3. Характеристику здобувача-практиканта з оцінкою керівника від кафедри, засвідчену підписом керівника бази практики і завірену печаткою закладу освіти / деканату, на базі якого проходив практику здобувач (окрім практикантів, які проходили практику в УжНУ).

4. Сертифікат про навчання на онлайн-платформах (за наявності).

5. Матеріали психолого-педагогічних досліджень.

Звітну документацію здобувач подає на відповідну кафедру протягом наступного тижня після закінчення педагогічної практики. Відповідальні особи реєструють пакет документів та передають для аналізу й оцінювання керівнику практики від кафедри.

Публічний захист педагогічної практики відбувається у визначений термін на засіданнях кафедри української мови та кафедри української літератури з участю всіх здобувачів, керівників практики та науково-педагогічних працівників кафедр. За результатами захисту й рівнем виконання представлених звітних матеріалів практики здобувачеві виставляється оцінка у формі диференційованого заліку.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За діяльністю практикантів здійснюється поточний контроль: спостереження керівника практики за роботою здобувачів на базі практики, дотримання ними виробничої дисципліни, умов та режиму роботи, графіку виконання запланованих завдань, ведення щоденника. Поточний контроль може здійснювати завідувач кафедри та відповідальні особи навчальної частини УжНУ.

Підсумковий контроль здійснюється у формі підсумкової конференції, де здобувач звітується про проходження практики. Вид оцінювання підсумкового контролю – диференційований залік. Практична діяльність магістрантів оцінюється з урахуванням творчого підходу до навчально-методичної, організаційної та науково-дослідницької роботи, ефективності її проведення та якості підготовки звітної документації.

Диференційований залік із практики приймає комісія викладачів кафедри у формі усного звіту здобувача.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно з якою максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах, що виставляються під час захисту і переводяться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	F	незадовільно з можливістю

	X	повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ

оцінювання педагогічної практики відповідно до вимог кредитно-трансферної системи

90–100 (A) відмінно: рівень компетентності – високий (конструктивно-варіативний) здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні й залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на високому методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики і подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, захистив зміст своєї роботи. Практикант володіє матеріалом у повному обсязі, вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені робочою програмою, виявив креативність у розумінні й творчому використанні здобутих знань та вмінь. Здобувач здатний характеризувати організацію й функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти, аналізувати навчально-методичні матеріали, проводити педагогічне й психологічне дослідження та їх аналіз, брав участь у заходах кафедр та факультету.

82–89 (B) добре: рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на належному методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, проаналізував отримані результати, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти.

74–81 (C) добре: рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики,

провів пробні та залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на належному методичному рівні, але інноваційні підходи та методи застосовував частково, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, але аналіз результатів неповний; пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти. Здобувач демонструє навички роботи з навчально-методичними матеріалами.

64–73 (D) задовільно: рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач повністю або частково виконав план педагогічної практики, прозвітувався перед науковим керівником, подав матеріали педагогічної практики, але не в повній мірі відобразив зміст своєї роботи під час практики, допустив неохайність в оформленні звітної документації; захистив зміст своєї роботи. Практикант дає неповну характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Здобувач провів пробні й залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін, але виявив недостатні теоретичні знання й методичні вміння в процесі проведення й аналізу занять. Здійснив педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.

60–63 (E) задовільно: рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач виконав план педагогічної практики частково, прозвітував перед керівником, подав матеріали педагогічної практики, але допустив суттєві недоліки у викладі, неповноту відображення своєї діяльності, неохайність в оформленні документації, непереконливо захистив результати своєї роботи. Провів пробні та залікові заняття на недостатньому навчальному, науковому та методичному рівні. Проведений позааудиторний захід не мав професійного спрямування або належної організації. Практикант дає часткову характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Провів педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.

35–59 (FX) незадовільно з можливістю повторного проходження педагогічної практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здо-

бувач частково виконав (або не виконав) план педагогічної практики, не подав керівникові необхідні матеріали, не захистив результати педагогічної практики.

1–34 (F) незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач не виконав завдань педагогічної практики, не провів пробних і залікових занять, не подав звітних матеріалів практики.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№ п/п	Вид роботи	Бали
1	Звіт про проходження практики і презентація портфоліо	20
2	Самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять	5
3	Письмовий аналіз відвіданого заняття	5
4	Буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін	5
5	Конспекти залікових занять	10
6	Проведення залікових занять	20
7	Проведення позааудиторного заходу професійного спрямування	5
8	Розробка навчально-методичного забезпечення	10
9	Щоденник педагогічної практики	5
10	Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифіката)	5
11	Психолого-педагогічне дослідження	10
	Разом	100

5. БАЗИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Бази практики **«Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти»** визначаються довгостроковим або короткостроковим договорами між університетом і закладами освітньої сфери всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період практики або на термін до п'яти років із можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, які навчаються в Університеті, здійснюється на базі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та зовнішніх баз практики, які мають відповідати вимогам освітньої програми підготовки. Із зовнішніми базами практики (ЗВО будь-яких форм власності) Університет укладає договори на її проведення.

Базами практики **«Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти»** рекомендовано обирати кафедру української мови та кафедру української літератури Ужгородського національного університету.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між ДВНЗ УжНУ і закладом вищої освіти.

Бази практики повинні мати всі умови для виконання здобувачами освіти плану практики. Керівники закладів освіти зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету.

Розподіл здобувачів освіти заочної форми навчання оформлюється розпорядженням декана.

Бази практики визначають відповідальний працівник відповідного відділу навчальної частини університету, заступник декана з навчальної роботи та керівники практики від кафедр української мови та української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
4. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>.
5. Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові та інструктивно-розпорядчі матеріали

1. Про затвердження Положення про практику здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24 лютого 2017 року. Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>
2. Про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України, наказ Міністерства освіти України №93, від 8 квітня 1993 року. Міністерство освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», 24.12. 2020 р., № 61 / 01-04.

Основна література

4. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
5. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 384 с.
6. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навчально-методичний посібник. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
7. Токмань Г., Козубенко Л., Дига Н., Черниш Н. Практика в системі бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. 304 с.

Допоміжна література

8. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. Київ: Кондор, 2008. 272 с.
9. Базиль Л. О. Значення лекційного курсу у формуванні мовної особистості студента. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666808.pdf>
10. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: монографія. Херсон: Гринь Д. С., 2016. 514 с. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13389/1/2016_монографія_Бацуровська.pdf
11. Башманівська Л. А., Усатий А. В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.
12. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
13. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: Навч. посіб. Київ, 2008. 176 с.
14. Інноваційні технології навчання методики української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах : навч. посіб. для філолог. спец. вищ. навч. закладів / [О. І. Потапенко, Г. І. Потапенко, Л. П. Кожуховська та ін.]; за заг. ред. О. І. Потапенка. Київ: Міленіум, 2006. 142 с.
15. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
16. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
17. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.
18. Кучерук О., Караман С., Караман О., Віннікова Н. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Т. 71. С. 196–214. URL: https://www.researchgate.net/publication/334246454_VIKORISTANNA_IKT_DLA_FORMUVANNA_FAHOVIH_KOMPETENTNOSTEJ_U_MAJBUTNIH_UCITELIV_UKRAINSKOI_MOVI_I_LITERATURI

19. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 65. № 3. С. 152–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_65_3_14

20. Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 114 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1FXxWpRyuyAv350mtKod2V3azlA4e_6T/view

21. Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України: *Матеріали XI Регіональної науково-практичної конференції*, 7 грудня 2022 року, м. Кам'янець-Подільський. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 79 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Method_konf_zb_2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y

22. Методика навчання філологічних дисциплін у закладах загальної середньої та вищої освіти: *Матеріали XII Регіональної науково-практичної конференції*, 7 грудня 2023 року, м. Кам'янець-Подільський [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 112 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7707/Method_zb12_2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

23. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: монографія. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.

24. Новий науково-освітній простір з огляду підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої та фахової передвищої освіти: *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Рівне–Чернівці, 2023. URL: <https://dSPACE.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6f8969b0-7f05-4e3f-beae-ffffae7e96cb4/content>

25. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.

26. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: збірник статей викладачів-слухачів курсів підвищення кваліфікації. Наук. керівник: д. пед. н., проф. А. В. Семенова. Одеса, 2018. 147 с. URL:

<https://www.pedagogic-master.com.ua/public/document/2018.pdf>

27. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.

28. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: Навч. посіб. /О. Горошкіна, С. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. 2015. 250 с.

29. Семеног О. М. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. / О. М. Семеног, Н. П. Дейниченко. Суми: СУМДПУ, 2012. 216 с.

30. Семеног О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

31. Семеног О., Базиль О., Дятленко Т. Фахова практика вчителя-словесника: навч. посіб. Луганськ: Ноулідж, 2011. 496 с.

32. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

33. Вебсайт Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України. URL: <http://www.ilnan.gov.ua/index.php/uk/pro-institut>.

34. Вебсайт Інституту української мови НАН України. URL: <https://iul-nasu.org.ua>.

35. Вебсайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України: URL: <http://www.inmo.org.ua>.

36. Вебсайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.

37. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>.

38. Книга-мандрівка. Україна. URL: <https://www.youtube.com/@Knyga-mandrivka/videos>.

39. Наукова бібліотека УжНУ URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>.

40. Освітньо-науковий портал «Педагогічна майстерність викладача вищої школи». URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua/>

41. Сайт видавництва «Дивослово». URL: <https://dyvoslovo.com.ua>.

42. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/login/index.php>.
43. Сайт збірника «Культура слова» Інституту української мови НАН України. URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua>.
44. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
45. Сайт академічного науково-теоретичного журналу «Слово і час». URL: <https://il-journal.com/index.php/journal>.
46. Сайт науково-теоретичного журналу «Мовознавство» Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України.
47. Словник української мови: В 11-ти томах. URL: <https://sum.in.ua/s>.
48. Словник української мови: У 20-ти томах. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=24&page=0>.
49. Словники України on-line: український лінгвістичний портал. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.
50. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>.
51. Шалені автор(к)и. Розмови про культуру, гендер та ідентичність. <https://www.youtube.com/@shaleniavtork>.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Освітній ступінь: магістр

Рік навчання: _____

Факультет: філологічний

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.01 Середня освіта. (Українська мова і література)

Освітня програма «Українська мова і література. Англійська мова і література»

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

направляється на виробничу (педагогічну) практику в

(місто / село, район, область)

у _____
(назва ЗВО)

Термін практики: з «___» _____ по «___» _____ 20__р.

Керівник практики від ЗВО: _____
(посада, Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

МП Декан факультету _____
(підпис) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув у ЗВО: _____
(назва ЗВО)

Печатка навчального закладу «___» _____ 20__р.

(підпис керівника ЗВО) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Викладач: _____
(підпис) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Завідувач кафедри: _____
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Адреса закладу вищої освіти, номер телефону: _____

Вибув із закладу вищої освіти «___» _____ 20__р.
Печатка ЗВО

(підпис) (посада, Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Облік проведених занять

№ з/п	Дата	Курс, група	Тема заняття	Оцінка	Підпис викладача та/або керівника кафедри

Облік залікових занять

№ з/п	Дата	Курс, група	Тема заняття	Оцінка	Підпис викладача та/або керівника кафедри

Підсумки педагогічної практики
Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів

№ з/п	Вид роботи	Оцінка за 100 бальною шкалою	
1	Звіт про проходження практики (логічність, послідовність викладу; уміння зацікавити аудиторію; відповідність виступу і презентації поставленому завданню; культура мовлення, участь у дискусії, використання наочності й інформаційно-комп'ютерних технологій) і презентація портфоліо	20	
2	Самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять	5	
3	Письмовий аналіз відвіданого заняття	5	
4	Буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін	5	
5	Конспекти залікових занять	10	
6	Проведення залікових занять	20	
7	Проведення позааудиторного заходу професійного спрямування	5	
8	Розробка навчально-методичного забезпечення	10	
9	Щоденник педагогічної практики	5	
10	Навчання на освітніх онлайн-платформах (наявність сертифіката)	5	
11	Дослідження психолого-педагогічного спрямування	10	
	Разом	100	

« ____ » _____ 20__ року

Залікова оцінка:

за національною шкалою _____
 (словами)

кількість балів _____
 (цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник педагогічної практики від закладу вищої освіти _____

 (підпис)

 (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

СХЕМА АНАЛІЗУ ЛЕКЦІЇ

Кафедра _____
Лектор _____
Навчальна дисципліна _____
Тема лекції _____

1. Змістовність лекції

- відповідність лекції змісту програми і навчальному плану;
- науковий рівень, відповідність новітнім досягненням в галузі українського мовознавства, літературознавства, методики навчання;
- наявність узагальнень, переконливості;
- відображення дискусійних питань, постановка наукових проблем.

2. Професійна спрямованість

- формування професійного світогляду здобувачів на лекції;
- розширення соціальної сутності проблемних питань;
- зв'язок лекційного матеріалу з професійними інтересами підготовки викладачів ЗВО.

3. Методичний рівень

- застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів;
- використання елементів зворотного зв'язку;
- наявність міжпредметних і міжтематичних зв'язків при викладанні лекційного матеріалу.

4. Структура лекції

- формулювання мети;
- наявність плану;
- чітка композиція (вступ, основна частина, висновки);
- відокремлення кожного питання плану при послідовному викладенні лекції;
- виділення головних ідей і моментів.

5. Стиль викладу лекції

- ясність, чіткість і доступність викладення думок;
- темп викладення матеріалу;

- наочність інформації;
- застосування мультимедійних засобів;
- наявність контакту з аудиторією.

6. Майстерність лектора

- рівень вільного володіння лекційним матеріалом;
- емоційність, культура мовлення;
- рівень педагогічної техніки;
- рівень педагогічної комунікації зі здобувачами.

СХЕМА АНАЛІЗУ ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ

Кафедра _____

Викладач _____

Навчальна дисципліна _____

Тема заняття _____

1. Змістовність практичного заняття

- відповідність теми практичного заняття змісту робочої програми;
- рівень досягнення мети практичного заняття;
- обсяг розкриття питань плану практичного заняття.

2. Структура практичного заняття

- визначення теми заняття;
- визначення мети діяльності;
- організація процесу навчання здобувачів;
- організація зворотного зв'язку на етапах закріплення відповідного навчального досвіду;
- організація об'єктивного контролю навчальної діяльності здобувачів на практичному занятті;
- надання методичних вказівок для самостійного виконання практичного завдання;

3. Методичний рівень

- застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів;
- роз'яснення проблемних питань навчального матеріалу;
- використання інформаційно-комп'ютерних технологій;
- наявність елементів управління ходом проведення практичного заняття;
- використання елементів зворотного зв'язку на всіх етапах засвоєння навчальної інформації;
- наявність методичних вказівок до самостійного виконання практичного завдання;
- наявність тестів для самоконтролю.

4. Професійна спрямованість практичного заняття

- формування професійного світогляду здобувачів на занятті;
- розширення соціальної сутності проблемних питань;
- формування навичок критичного мислення;
- зв'язок практичного матеріалу з професійними інтересами підготовки викладача.

5. Педагогічна майстерність викладача

- рівень вільного володіння практичним матеріалом;
- уміння мотивувати здобувачів до активної навчальної діяльності;
- уміння організувати дискусію та обговорення навчального матеріалу;
- культура мовлення викладача;
- рівень педагогічної комунікації зі здобувачами.

Навчально-методичне видання

Укладачі:

Барчан Валентина Володимирівна

Галас Алла Михайлівна

Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти. Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література». Ужгород, 2024. 51 с.

© Барчан В.В., 2024 р.

© Галас А.М., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.